

ЗОРЯ ГАЛІШКА.

ДЬВОВЪ. СУБОТА

Ч. 82.

дня 1/13 Жовтня 1849.

Выходитъ що Середы и Суботы. Цѣна для одбирающихъ въ Редакціи: чверть-
рочна 1 рень. 15 кр. ср.; пѣврочна 2 рень. 30 кр. ср.; черезъ почты: чверть-
рочна 1 рень. 35 кр. ср.; пѣврочна 3 рень. 10 кр. ср.

Тымчасовый законъ громадскій.

(Продовженіе зъ 81. Числа.)

§. 35. Кромѣ тыхъ осоbъ сѣть ще такіи, ко-
трой николи не можтъ належати до
выдачъ а про тоб не можтъ бти обра-
нами; тѣи осоbы сѣть цѣлкомъ вѣка ю-
чеными а сѣть они слѣдюши: а) осоbы,
которой громадѣ сѣть що винни, гроши або
такъ ишю рѣчи, если са отлагають да-
дати тое, що сѣть винни; тѣи которой
сѣть громадѣ що винни, але са не отлага-
ютъ, бо речинецъ ддана ще не прїйшовъ,
можтъ бти обраными; б) осоbы, которыми
громада пріпоручила завѣдовати справами
громадскими и мають въ своихъ рѣкахъ гро-
ши або таки ини рѣчи громадскіи, и хотїй
буже часъ бло зложити рахункъ, ще го не
зложили и зложити отлагають; про тоб
тѣи, которими въ своимъ часѣ рахунокъ скла-
дають и рительно въ завѣдованію постпла-
ютъ, можтъ бти обраными; в) осоbы, кото-
рой такъ дѣже задовжилася, що ихъ маestокъ
не вистарчавъ на сплаченіе довговъ, если
сѣть о тобъ довѣдався и ихъ маestокъ за
недостаточный до выплаченія довговъ оузнавъ;
если однако показалось, що они не черезъ

свою прокинь въ довги впали, еслився показало, що они маestокъ лише черезъ таій припадокъ страйтили, бо напримѣръ погорбали, то если ихъ сѣть за невинныхъ оузнавши, могли быти обраными; наконецъ г) осоbы, которий въ сѣть такого безчестного чину винными оузнани зостали, если на примѣръ за крадежъ або за такю ишю звродню або тажке перегнаплене полїційне осадженіе вали; если ихъ до сїдѣ не потагано, абосли вали потаганіи и збегали оузнани за невинныхъ, то не можна ихъ за оузнанихъ безчестного дѣла оуважити, на кождый випадокъ громада повинна лише такихъ людей до выдачъ выкирати, о которыхъ тае переконанье, що сѣть людьми честными; бо бти часомъ може що въ сїдѣ, понеже не та такихъ доводовъ сильныхъ, таій право пріписибе, можтъ бти люде за невинныхъ оузнани, которыхъ ихъ сплатиши и мнѣнїє сѣта за виннихъ почитає.

Доси вѣла това о тобъ, комъ законъ громадскій надає право вибирати выдачъ громадскій, и кого оузнає за здольного, абы могъ бти обранымъ. Такъ христіанинъ, такъ и жидъ, такъ Полякъ такъ и Рчинъ, такъ священникъ такъ и мирікій, такъ да-

вный дѣдичъ, такъ и бывшій его подданый, такъ шлахтичъ такъ а нешляхтоцкого рода, такъ маєтный такъ и той що менше маєтъ має, такъ селянинъ такъ ремесленикъ може быти обывателемъ або принадлежащимъ громады, може такожъ быти кождый зъ тыхъ до выдѣлѣ громадскаго выбранымъ, если вѣѣ такиі власности має, такиі законъ громадскій прописанъ. Найбажнѣйша рѣчь естъ, абы громада себе тако оговѣ буважала и за вѣѣмъ що до неї належитъ, за своіи маєткомъ, такиі посѣдае, оставала. Цѣла спра-ва громадска найбольше полагае на тыхъ, котоіи мають право выбирати. Що тѣи на-бувазѣ мати повинни? Ото тое: абы са-не отагали при выбираню и абы при выборѣ кождый становѣ, кто лише має право вы-бирати; по друге, абы до выдѣлѣ громад-скаго кождый лише обирає людей такиі, що са на рѣчахъ разъмѣютъ, ретельныхъ, що любятъ порядокъ, честрь и такиі о-котрыхъ має переконанье, що они лише добро громады на оцѣ мають; хорони Боже абы са-давъ кто переклѣпти при голосованю або че-резъ ко-го чимъ бѣдь оуйити; тобы значило громадѣ зраджувати. Найбажнѣйша рѣчь та-ко-жъ, абы до выдѣлѣ бѣли такиі обираній, кото-рии суть за тымъ, абы въ громадѣ бѣла шко-ла громадска, въ селѣ рѣкѣмъ, шко-ла рѣска; котри суть за тымъ, абы ко-жда детина въ селѣ ходила до школы. По-неже Милостииви нашъ Цѣсарь въ наданой на-ми конституціи вырекъ Засадѣ рѣкнопра-вности народностей и кождомѣ народови право до его товы признавъ: то въ селахъ рѣскихъ тѣи, котоіи мають право выби-рати выдѣлѣ громадскій, такожъ цѣлѣю оу-вагѣ на тое звернѣти повинни, абы такиі оби-рати, котоіи засадѣ рѣкноправности не-суть противными, котоіи суть за тымъ, абы еїѣ оурядники громадскіи оумѣли по рѣски писати и читати, абы вѣѣ протокла громадскій въ рѣкѣмъ языцѣ писалиса. Че-резъ тое громада своимъ власномъ ддаєть честь и

все зразытѣ, що написано, если ей прочи-таєшъ и бѣде знать, що сѧ въ гро-шадѣ дѣ.

(Продовженіе настѣпить.)

О потребѣ просвѣщенія для руского на-рода.

Едно зъ найпильнѣишихъ требованій на-рода нашего суть при теперѣшнѣй добѣ по-бчительнѣй заведенїя, шко-лы. До глубоко-го пониженья дѣха народного и частнѣи и теп-лоты галицко рѣкого народа причиниша са-безъ сомнѣнїя много недостатокъ школъ. и то такиі, где бы народъ власныи смо-нии родимымъ языкомъ образовався и обв-чавши во вѣхъ вѣдомствадѣ и на-кихъ. Въ тѣмъ взгладѣ мыслемъ съ горкимъ жалѣмъ сказати, що на-съ сководнїи установы гро-хи пережвати и неприготовленными заста-ли. — Но правда, що конституція повернула намъ природное право, постѣпнѣи въ рѣ-ни со всѣми просвѣщенными народами, але щожъ, коли нашіи силы єще не возмѣжали до того стѣпна, абы могли крѣпко и непо-колебимо постѣшати за нашими сѣѣдами и ровесниками; и хотїй дорога пра-мѣсенька аже стелитъ са передъ на-ми, хотїй наконечна цѣль си обще на-родное просвѣще-нїе таинно мамуѣ передъ на-шю зре-ницею, а языкъ нашъ рѣдкий, богатый и плодовитый аже просить са, абы его спра-вляти, обро-влati и мыслими за-гѣвати, щобы принай-мѣй коли не мы сами то хочь потомки нашіи дождали са хосеныхъ живѣ и вытрав-кои пожи-ви для лакнѣчего дѣха — то од-накожъ видимо, що задача наша дѣже ве-лика, много требуюча силъ и времене, и є-ще много перепонъ должна она побѣдити, нимъ бѣде можна сказати: теперь оуже по-чатокъ тажкїй перебѣльство, теперь доро-га оуже би-га, оуторована.

Такъ то тажко славомѣ по великой хро-бѣ скоро и подбжати; такъ тажко зразѣ и детинѣ безъ матчиной подпоры о власныхъ ходити ногахъ, поки ще не зтвер-дѣли кости,

поки ще тѣлеснїи буды не взросли силомъ, ко-
тора бы задѣжала носити врема цѣлого тѣловъя.

Тажкюжъ бо недѣгъ — гдѣркю недолю —
переѣхъ тотъ нашъ народъ рѣкѣй, и для того
то тажко емъ отъ разѣ до полныхъ силь
повернити, тажко подвжати и подкрѣпить са
емъ до давнаго колицъ сѣвало и главнаго дѣ-
шевнаго житѣя, до дѣла народнаго.— Но хва-
лити Бога, нашъ народъ оуже провѣдикъ са
изъ ского полоннаго везенія — онъ оуже
чѣв и познае ской гдѣркій оупадокъ, и всѣ-
ти силами старасъ выдобѣти изъ сей
пропасти, въ которѣ его долговѣковамъ сѣдь-
ба безвинно втрѣтила; оуже и онъ тѣшилъ
са солодкомъ надеждою, чо и емъ засѣ-
титъ колись сонѣнко теплосъ проевѣшенія и
огрѣе его зѣмаклю дѣшъ и покрѣпить его
зныдѣлосъ сердце.

Но такожъ дорогою можна бы легше и
скорѣйше до сихъ бутраченыхъ повернити
силь, такимъ способомъ, пытаю са возкре-
сити въ народѣ нашемъ давнюю только ста-
лѣтій гробовыи сномъ оунѣвшю честь и
славу, чимъ покрѣпить, ободрити сего спо-
некѣренного дѣла народнаго, чимъ вѣбдити
мысль и оупидити ю, если не наѣкоу, если
не проевѣшнѣеть народнъмъ? Я до того сѣть
единымъ средствомъ школы, и во обще всѣ
выши и низшии наѣкови заведеніемъ.

Оуже досѣдѣнѣль вѣторѣчнаго года то-
гдани са нашии краине побчити, чо безъ на-
ѣки не можна дѣйствительно и оупѣшно на-
раджовать са о обѣшѣмъ добра ского кра-
ю; безъ наѣки годѣ загланити въ глубинѣ
и безчиніє нашихъ потреbъ, годѣ привести
въ жизнъ скободныхъ закономъ прореченыхъ
бугстановленій, годѣ са надѣвати правдивого
въ нихъ хосна и добра. Оуже тогдань вачни-
сьмо, чо нашии посланники по большей части
лише толчки приглѣдовали са нарадамъ такъ
важныи, такъ близко наѣи дотыкающими.
Но и тое дало бы са ще выбчити, во таль
топковало са чѣжимъ для нашихъ краинъ вѣ-
зыкомъ, котораго годѣ вѣло са кождомъ

такъ выбчити, якъ тогъ достойно и полез-
но выстѣпить теже обученными чѣжинцами.

Але звернѣть но оувагъ нашъ поблизише
наѣ; не за дѣгро може настѣпить хвила,
же прїде наѣ сориати са на краевый
соймъ, де оуже своимъ родимымъ а не чѣ-
жимъ вѣзыкомъ могли бесѣдовати и
нараджовать са, розважто, чи вѣдемо въ
силь, остоати са словомъ и дѣломъ про-
тиво нашихъ соперниковъ, если за вчасъ не
вѣдемо побчати са, розмышилати надъ соб-
ственнымъ добромъ, и надъ средствами до
него вѣдущими; если не вѣдемъ приготовла-
ти са съ честью и хладнокровиємъ на тю
хвилю, въ когорѣ тае са основовать вѣм
наша вѣдущая доля.

Правда же на тое оуже по не вчасъ хо-
дити до школы, на тое не можна оуже отъ
вѣквара зачинати, але кромѣ собственнной
школы есть еще школа пожитъя, взанимнѣи
оудѣленїемъ побчаша, школа власнаго за-
становленія и розмыслу; и наѣ изъ сѣ-
ствѣюшихъ почерпнѣла книжокъ. Для того ко-
мѣ въ наѣ посланна сѣдьба, выбчити соб-
ственныи школы, нехай прїдасъ всѣми сила-
ми до сей практиченой школы животнои.

(Конецъ настѣпить.)

Станиславѣвъ дна 7 Жовтна *). Дна
16/28 Вересна бдправила окрѣжна рѣка Рада
Станиславѣвка за соглашемъ ц. к. войско-
выхъ и прапитицкихъ оурадовъ благодар-
ственнику службъ Божѣ въ поездвицкой церкви
за приверненые сѣпокою и ладѣ въ Австрії.
Достойни политическіи и войскови оурядни-
ки, сельскии и мѣсѣскии громады въ цѣлого
окрѣга Станиславѣвскаго черезъ скончъ вы-
манникѣвъ застѣпни съ сконими чч. сващен-
никами пристетковали многочисленно тодѣ

*) Дивно наѣ, чо наши, хотаи и не въ
одномъ тѣци щось такое зайде, чо всѣхъ
занимти може, наѣ або николи, або
ажъ такъ позно доносатъ. Редакція.

богослужению. До поднееня торжества причинило ся такожъ ц. к. войско черезъ выстѣрѣли зъ рѣчного ордѣна и моздѣровъ. При концѣ одѣївавъ съ гимнъ: „Тебе Бога хвалимъ“ и гимнъ австрійской народный. Г. Б. Ковалѣскій, пітомецъ Семинаріи рѣскаго Льбовскаго пріимавъ приличнѣ томѣ торжествъ товѣ, котра вѣхъ дѣже займила**). По обѣдѣ одѣблѣ съ Рады и оуражено, абы надаль по рѣкѣ першомъ ко ждого тѣсца во Вторникъ одѣвалася. Подаю Вамъ тое обстоятельство для того, абы съте о тѣмъ въ „Зорѣ“ донесли, може бы тое и по другихъ окрѣгахъ задѣтавши рѣки Рады зо сиѣ обѣдило, теперь, де иде о тое, абы Высокомъ Правительствѣ и народни при запровадити мающомъ въ короткомъ часѣ „Законъ громадекомъ“ ити на рѣкѣ.

В.

**) Бѣдемъ мали способность въ слѣдую щомъ числѣ, бодай деятели оутѣши тон товѣ умѣстити.

Ред.

Крѣпость Комарненска поддала съ нашимъ войскомъ подъ слѣдующими условиими:

1). Залога тоже безъ ордѣна словѣдно крѣпость опустити, достойники пишаются ихъ шавлѣ. Достойники оупередъ въ ц. к. артиліи слѣживши полѣвать пропѣтки за границю; котри совсѣмъ не желаютъ, могуть болѣво въ свои дома повернуть, окрѣмъ тыхъ, котри зъ властной охоты приставлати. Достойники отъ гонведовъ, котри оупередъ не слѣжали, позволяе сѧ дѣловъ повернуть вѣзде словно ихъ прочего ордѣона. Воины отъ ц. к. полкѣвъ бѣдѣтъ пошиловани, и они, даже и тѣ, котри тымъ чамъ достойниками позоставали, отпѣскаютсѧ на свободѣ, безъ всякаго прочего сѣдокого изслѣдованїа для вѣхъ участни ковъ.

2). Пропѣтки за границю бѣдѣтъ вѣхъ выданій, котрѣ въ продовженїи 30 дній по то въ сколоштев.**)

3). Мѣсячное жалованье для достойниковъ и 10дневне жалованье для залоги бѣдѣ австрійскими банковыми листами по ц. к. военному обычаю выдане.

4) Для выѣвнанья различныхъ черезъ залогъ военнными кассовыми ассигнатами затѣгненыхъ задобжений бѣдѣ сѣмка 500,000 ЗР. ср. австрійскими банковыми листами выплачена.

5). Всѣ въ Комарнѣ находащи сѧ калѣки и больни въ больницахъ бѣдѣ снабжены.

6). Движимое и недвижимое приватное имѣніе бѣдѣ вообще сохранене.

7). Мѣстце, врема и спосѣдѣ сложныа ордѣна бѣдѣ пѣзнѣйше опредѣлене.

8). Всѣ непріятельскѣи нашествїа застановляютсѧ.

9). Крѣпость бѣдѣ по военному обычаю по обѣ сторонамъ оутверженію передана.

Слѣдуютъ подпisy.

**) Оуже бѣльше такъ 200 официрѣвъ склонилисѧ: найбѣльше до Америки; Клапка, Отто, графъ Зичи до Белгии и Франціи.

Дна 3. с. т. приѣдавъ панъ Жокто, державный тайникъ и Собѣтникъ въ кор. сардинскому министерїи справъ виѣшныхъ, до Вѣдна и привѣзъ съ сокою 60 до книги сардинскихъ державныхъ довѣрѣ вѣлагненыхъ записокъ, кождый по 1 миліону франковъ, котри по 2. додатковомъ членѣ договора зъ 6 Серпна с. р. австрійскому правительству въ закладъ точного речинцевого выплачиваніа военныхъ оутратъ въ схованье отданѣ вѣдн. Панъ Жокто тає такожъ посланника сардинскаго при дворѣ австрійскому тымъ чамъ застѣпати.